

# אהבה ממבט שני: תפיסת הזוגיות באתרי היכרויות ישראליים באינטרנט

רבקה שטטפלד

מסוף שנות ה-90 של המאה העשרים חל גידול חד במספר אתרי היכרויות באינטרנט ובמספר המשתמשים בהם. נראה שאתרי היכרויות הם כיום אמצעי חשוב ומרכזי למדי לחיפוש בני זוג פוטנציאליים לקשר זוגי. משתמשים בהם הן רווקים וגרושים והן נשואים. יש המעוניינים בקשר פורמלי לטווח ארוך, ואחרים – ברומן מזדמן או רק באוון קשבת. מטרת המחקר הנוכחי הייתה להבין כיצד אנשים יוצרים ומנהלים קשר רומנטי באתרי היכרויות ישראליים באינטרנט. השערות המחקר עסקו באופן שבו משתמשים פנויים ונשואים, נשים וגברים, תופסים וחווים קשר זוגי משמעותי באתרי היכרויות. לצורך זה נבדק הקשר בין משתני הקשר הזוגי: אינטימיות, תשוקה, מחויבות, הרפתקנות וחשיפה עצמית. המחקר נערך בעשרה אתרי היכרויות ישראליים והוא כלל 198 משתתפים, רווקים, גרושים ונשואים, בשני מדגמים. במדגם אחד השתתפו נשים וגברים ובאחר – נשים בלבד.

שיטת המחקר הייתה ייחודית – תצפית במסרים אותנטיים ששלחו המשתתפים. מהמחקר עלו קשרים מעניינים בתפיסת משתני הקשר הזוגי אצל גברים ונשים. בדומה לאלה המקיימים קשרי זוגיות פנים אל פנים, ניכרו הבדלים בתפיסת הזוגיות בין נשים לגברים שנבדלו במצבם המשפחתי. נמצא שמשתתפים נשואים – גברים ונשים – נוטים לכתוב מסרים הכוללים ביטויי תשוקה ומין יותר ממשתתפים פנויים. כמו כן, רמת החשיפה העצמית של משתתפות פנויות הייתה גבוהה מרמת החשיפה של משתתפים (גברים ונשים) נשואים.

מילות מפתח: אתרי היכרויות, אהבה, חוסר נאמנות (בני זוג), בחירת בן זוג, הבדלי מין, יחסים בין בני זוג, חשיפה עצמית

אתרי היכרויות הפכו מסוף שנות ה-90 של המאה העשרים לתעשייה של ממש. מספר האנשים שמשתמשים באתרי היכרויות גדל בכל רחבי העולם והוא נמדד במיליונים (Whitty & Buchanan, 2009). עם זאת, מחקרים ספורים עוסקים בנושאים הקשורים לאתרי היכרויות, ובישראל המחקר הנוכחי הוא ראשון מסוגו.

\* ד"ר רבקה שטטפלד, מכללת בית ברל. דואר אלקטרוני: rivsh878@gmail.com

מחקרים שבחנו אינטראקציות רומנטיות באינטרנט מדווחים על היווצרותן של תחושות קיצוניות אצל המשתמשים בו ועל יצירת קשרים רומנטיים מהירים ואינטנסיביים (Baker & Whitty, 2008; Ben-Ze'ev, 2004; Whitty & Carr, 2006). הוא, שהכתיבה והנוכחות ברשת מאפשרים חשיפה עצמית מועצמת, והיא מובילה ליצירת קשרים ואינטראקציות רומנטיות (Joinson, 2001a). רכיבים מודל משולש האהבה של סטרנברג (Sternberg, 1998) ומהמודל "סגנון האהבה" ("love style") של לי (Lee, 1973) מציעים הסברים להיווצרותם של קשרים רומנטיים מחוץ לרשת (פנים אל פנים, להלן פא"פ). בחינתם עשויה לסייע גם להבנת דרכם של אנשים לקשור קשר רומנטי באתרי היכרויות. רוב אתרי ההיכרויות נועדו לסייע למשתמשים בהם ליצור קשר זוגי לטווח ארוך (חברות או נישואין). רבים מהם מיועדים לפנויים בלבד (רווקים, פרודים או גרושים), אך יש גם לא מעט אתרים המיועדים לנשואים ונשואות. תהליך חיפוש בני זוג פוטנציאליים מתחיל בדרך כלל בכתיבת כרטיס אישי שבו מוצגים פרטי המשתמש. משתמשים המעוניינים בקשר עם משתמשים אחרים יכולים לשלוח מסרים באמצעות תיבות מסרים א־סינכרוניים (שהתקשורת בהן אינה מיידית וניתן לעיין במסרים בכל עת, לדוגמה, דואר אלקטרוני) או באמצעות מסרים סינכרוניים (בתקשורת מיידית, כגון תכתובת באמצעות הדרי צ'ט, כאשר שני המתכתבים נוכחים באתר בה בעת). מדן ולנהרט (Madden & Lenhart, 2006) מצאו שמספר הגברים הרווקים הרשומים באתרי היכרויות עולה על מספר הרווקות הרשומות באתרים הללו, ומספר הגרושים והגרושות הרשומים בהם הוא גבוה יחסית. יש לציין שבמקרים רבים יש רצון אצל בני זוג שנפגשו ברשת לממש קשר מיני במציאות שמחוץ לרשת (McKenna, Green, & Gleason, 2002; Young, Griffin-Shelley, Cooper, O'Mara, & Buchanan, 2000). במחקר זה נבחנו לראשונה רכיבים מרכזיים שעשויים לסייע להבנה מעמיקה יותר של התרחשות אינטראקציות רומנטיות אותנטיות באתרי ההיכרויות. לצד רכיבים מרכזיים ביצירת קשר זוגי שמתרחש פא"פ, כגון אינטימיות, תשוקה ומחויבות (Sternberg, 1998), נמצאו בכמה מחקרים רכיבים חשובים החיוניים ליצירת קשר זוגי ברשת, כגון חשיפה עצמית (Suler, 2004) והרפתקנות רומנטית (Baker, 2007; Whitty, 2003b; Young et al., 2000).

### רכיבי הקשר הזוגי ברשת לפי מודל משולש האהבה

ההנחה הבסיסית במחקר זה היא, שאנשים שמשתמשים באתרי היכרויות מחפשים קשר רומנטי שיש בו מצד אחד רכיבים דומים לקשר זוגי משמעותי מחוץ לרשת, ומצד אחר הם מושפעים מן המאפיינים של הרשת כולה — האנונימיות וחוסר הנראות — המאפשרים יצירת קשרים רומנטיים מואצים ומועצמים (Ben-Ze'ev, 2004). אחד המודלים המרכזיים שבו נעשה ניסיון להגדיר את הרכיבים שיוצרים קשר זוגי משמעותי הוא מודל משולש האהבה (triangular theory of love) שפיתח סטרנברג (Sternberg, 1998). במודל שלושה רכיבים: רגשי (אינטימיות), הניעתי (תשוקה) והכרתי (מחויבות). כאשר שלושת הרכיבים הללו קיימים בקשר זוגי, הקשר נחשב משמעותי. במחקר זה נעשה

ניסיון לבדוק את מידת הימצאותם של שלושת הרכיבים הללו בקשר זוגי ואת יחסי הגומלין ביניהם גם באתרי היכרויות. כדי להגיע לתובנות על האופן שבו אנשים חווים קשרים רומנטיים באתרי היכרויות, נבדקו רכיבי הקשר הזוגי כפי שהם באים לידי ביטוי במסרים הכתובים ששלחו משתמשים פנויים ומשתמשים נשואים באתרי היכרויות.

### אינטימיות

לפי סטרנברג (Sternberg, 1998), אינטימיות במפגש פא"פ באה לידי ביטוי בדאגה לרווחת בן הזוג, בהבעת שמחה מנוכחות בן הזוג, בהבעת רחשי הערכה והוקרה, במתן אמון ביכולתו לסייע בשעת הצורך וכן בצורך לחלוק עם בן הזוג רגשות ולהעניק לו מתנות חומריות. אינטימיות היא בדרך כלל תוצאה של תקשורת טובה בין בני זוג.

האינטימיות ברשת באה לידי ביטוי בחשיפה אישית, בגילוי סודות כמוסים ובתמיכה הדדית שמורכבת משליחת מסרים תומכים, גילויי רגשות, הבעת תמיכה ואמפתיה. במחקרים קודמים נמצא שאינטימיות נרקמת מהר יותר מאשר בקשר פא"פ (Baker, 2007; Ben-Ze'ev, 2004; Merkle & Richardson, 2000; Suler, 2004). עם זאת, שלא כבסביבות חברתיות אחרות ברשת, באתרי היכרויות מתרחשת במרבית המקרים אינטראקציה מהירה מאוד, לעתים בתוך ימים או שעות ספורות, ומטרתה לבדוק בדיקה ראשונית את מידת התאמת בני הזוג ליצירת קשר זוגי (Shtatfeld & Barak, 2009).

אחת השאלות שנבדקו במחקר זה הייתה כיצד האינטימיות באה לידי ביטוי, אם בכלל, באתרי היכרויות. ההשערה הייתה שגם באתרי היכרויות, על-אף היותם סביבות ייעודיות למציאה מהירה של בני זוג, האנונימיות וחוסר הנראות תורמים לחשיפה עצמית, ובכך מסייעים ליצירת אינטימיות מוגברת, בדומה למתרחש בסביבות חברתיות אחרות ברשת.

### מחויבות

רכיב נוסף במשולש האהבה היא תחושת המחויבות. מחויבות נתפסת כרצון להישאר בקשר בלעדי עם בן זוג אחד לטווח קצר או ארוך. אצל רבים מחויבות בקשר פא"פ היא תוצאה של בחירה והיא מתעוררת בדרך כלל כאשר נוצר קשר שיש בו אינטימיות ותשוקה (Sternberg, 1998). באינטראקציה ברשת המחויבות עשויה להיות רופפת, עקב האפשרות הקלה להפסיק את הקשר בכל עת בלא תחושת אי-הנעימות שעולה בדרך-כלל במפגש פא"פ (Ben-Ze'ev, 2004; Merkle & Richardson, 2004). אחת השאלות המעסיקות חוקרים בעניין זה היא כיצד מחויבות באה לידי ביטוי ברשת. בהקשר זה מצאה וויטי (Whitty, 2003a), שגם בקשר וירטואלי יש מחויבות, בייחוד במקרים שבהם מתפתחת אינטימיות המלווה בחשיפה עצמית גבוהה.

לא אחת נשמעת הטענה בדבר הבדלים בין נשים לגברים בתפיסת המחויבות לקשר. הטענה היא שנשים רואות במחויבות הוכחה לרצינות הקשר, ואילו גברים, מטבע בריאתם, שואפים לקיים כמה קשרים בעת ובעונה אחת. ההבדל בין נשים לגברים ברמת המחויבות נידון

בספרות בהקשרים מגוונים ובהם גם בגישות פסיכו־אבולוציוניות (Buss, 2000). לפי גישות אלה, אצל גברים מופעלת קודם לכול המשיכה המינית, המבוססת על היבטים ויזואליים ואינה עולה בהכרח בקנה אחד עם מחויבות לקשר ארוך טווח. לעניין זה מוסיפה פישר (Fisher, 2004), שאהבה רומנטית היא סדרה של רגשות ודחפים. לטענתה, מחויבות נועדה לאזן את התשוקה להזדווג עם כמה בני זוג.

מחויבות נחשבת לערך מוסרי בחברה המערבית. פרויד (Freud, 1961) טען שהשיפוט המוסרי של נשים מושפע מרגשות סובייקטיביים ולא מהערכה ושיפוט רציונליים. מנגד נשמעת הטענה שגישה זו משקפת תפיסות והטיות גבריות. לטענתה של גיליגן (Gilligan, 1982), תפיסתן המוסרית של נשים שונה מזו של הגברים ולא ניתן לבחון את רמת ההתפתחות המוסרית של גברים ונשים לפי אותם מדדים. כך, לטענתן של גיליגן ואטאנוסי (Gilligan & Attanucci, 1988), התפיסה המוסרית של הגברים קשורה בעמידה על זכויות ושמירה על חוקים, ואילו התפיסה המוסרית של נשים קשורה לנאמנות וליצירת קשרים בין־אישיים. בעשור האחרון (ראו למשל, McAlister, Pachana, & Jackson, 2005; Weiten, Lloyd, Dunn, & Yost-Hammer, 2008) נשמעת הטענה שההבדלים במחויבות הם אישיותיים יותר ממגדריים. עוד נמצא בהקשר זה כי רמת המחויבות קטנה, בעיקר אצל נשים, ככל שהקשר הרומנטי נתפס כקשר מזדמן או כקשר שנועד לצרכים מיניים (Weiten et al., 2008). מעניין אפוא לבדוק כיצד נתפסת מחויבות באתרי ההיכרויות, ובאיזו מידה היא אכן קשורה למאפייני הרשת ולרכיבים אחרים שתורמים ליצירת קשר זוגי משמעותי.

### תשוקה

לטענתם של חוקרים (Cooper, Morahan-Martin, Mathy, & Maheu, 2002; Hamman, 2007; Maheu, 2005; Whitty, 2003a), ביטויים של תשוקה ושל פנטזיות מיניות ברשת, בדומה לביטויי אינטימיות, הם תוצאה של אנונימיות ותחושה שהרשת היא מקום מסתור. בנוסף, החשיפה העצמית המוגברת ברשת מובילה פעמים רבות לתחושות של תשוקה ממשית המלווה במשיכה מינית וברצון עז לשהות במחיצתו הפיזית של בן הזוג (Ben-Ze'ev, 2004). תשוקה בקשר פא"פ באה בדרך כלל לידי ביטוי ביחסי מין — פעילות פיזיולוגית ומגע של גוף בגוף. לעומת זאת, מין וירטואלי (cybersex) מתבטא בקיום קשר בין אנשים שמעולם לא קיימו מגע פיזי־גופני ואולי אף לא ייפגשו לעולם (Griffiths, 2004; McRae, 1996). מין וירטואלי כולל בדרך כלל חליפת מסרים כתובים או חזותיים שיש בהם תיאורים מפורטים של פנטזיות מיניות או סיפורים אירוטיים שמטרתם לעורר תשוקה מינית, הגורמת לעתים לבני הזוג, או לאחד מהם, לאונן מול המחשב (Cooper et al., 2000; Hamman, 2007; Maheu, 2005). מין וירטואלי עד לאורגזמה מלאה יכול להתרחש כאשר בחדר הסמוך נמצאים בני המשפחה או חברים לעבודה. הוא נעשה במסתור, ביחידות, ועם זאת יחד עם בן הזוג הווירטואלי (Young, 2006; Young et al., 2000). כמו בקשר פא"פ, תשוקה עשויה להתעורר גם ללא אינטימיות או מחויבות, אך בניגוד למפגש פא"פ, הגירוי הוא פנימי־מחשבתי (Baker & Whitty, 2008;).

שונות ברשת אנשים חושפים את תשוקתם באמצעות שליחת מסר שיש בו פנייה או הסכמה לקיום יחסי מין או תיאור של פנטזיות מיניות הנחוות כמציאות (Hamman, 2007). גם באתרי היכרויות גברים ונשים, פנויים ונשואים, שולחים זה לזה מסרים שיש בהם ביטויים מיניים דמיוניים (Shtatfeld & Barak, 2009).

השימוש באינטרנט מהווה במה ליברלית למימוש צרכים ופנטזיות מיניות. כך, בגידה בבן הזוג הפורמלי ברשת כרוכה בין השאר ביצירת פנטזיות מיניות ובהרפתקנות רומנטית. המחקר הנוכחי מנסה לבחון כיצד באות לידי ביטוי הפנטזיות המיניות וההרפתקנות הרומנטית אצל פנויים ונשואים הרשומים באתרי ההיכרויות. פישר (Fisher, 2004) מציינת שכיום נשים מבטאות את מיניותן יותר מאשר בעבר, וההבדלים בין גברים לנשים בעניין זה מיטשטשים. זאת בניגוד למחקרים על פנטזיות מיניות בקשר פא"פ, שמהם עלה כי נשים מפנטזות פחות מגברים בהקשרים מיניים (Shulman & Horne, 2006; Sierra, Ortega, & Zubeid, 2006). מסקרים עולה שגברים נוטים להשתמש באתרי היכרויות לצרכים מיניים יותר מנשים, ועם זאת, ככל שהאישה ליברלית יותר ומשוחררת מינית, כך היא מרשה לעצמה מגוון של פנטזיות מיניות (Cooper et al., 2002; Griffiths, 2004). לעומת זאת, מחקרים משנות ה-80 טוענים לקשר בין רגשות אשמה לפנטזיות מיניות אצל נשים (Knafo & Jaffe, 1984).

על יסוד ממצאי מחקרים שקבעו כי חשיפה עצמית ברשת תורמת להסרת עכבות ולשחרור רגשי ומיני (Barak, 2007; Suler, 2004), נבחן במחקר זה הקשר בין מצב משפחתי ומין המשתמש לבין עוצמת ביטוי תשוקה, מין, פנטזיות מיניות והרפתקנות רומנטית באתרי ההיכרויות.

### הרפתקנות רומנטית ברשת — לפי מודל סגנון האהבה

ההתנהגות הרומנטית באתרי היכרויות קשורה לאופן שבו המשתמש תופס קשר זוגי. אחד המודלים שבאמצעותו ניסו להסביר כיצד אנשים תופסים קשר רומנטי במפגש פא"פ הוא המודל של לי (Lee, 1973) "סגנון האהבה". במודל מתוארים שישה טיפוסים לפי התנהגותם בקשר רומנטי: רומנטיקן (eros), נוטה לגילויי חיבה (storge), אובססיבי (mania), חותר לקשר רוחני (agape), רציונלי (pragma), הרפתקני (ludus). במחקר הנוכחי, נעשה שימוש במאפיינים של הטיפוס ההרפתקני, שעבורו קשר זוגי הוא הרפתקה ושעשוע. בני הזוג הנדריק (Hendrick & Hendrick, 1986), שהתבססו על המודל של לי (Lee, 1973), ייחסו לטיפוס זה התנהגות הרפתקנית ורצון לקשר זוגי לא מחייב, שברוב המקרים מבוסס על מין לטווח קצר. יש לציין שהנוכחות ברשת מאפשרת יצירת קשרים לטווח קצר, קשרים שמאופיינים בחוויה של תחושות קיצוניות, דמיוניות ומעוררות, שאינן מתאפשרות בסביבה הפיזית של הפרט, ולעתים אף עולות בעוצמתן על חוויות פיזיות (Barak, 2007; Mileham, 2007; Whitty, 2003a; Suler, 2004; Whitty, 2003b). וויטי (Whitty, 2003b) משתמשת בתאוריה של וויניקוט כדי להסביר את המתרחש ברשת. לטענתה, המשחק הרומנטי הוא סוג של אשליה. הרשת

במקרה זה היא מרחב פוטנציאלי בין העצמי המציאותי לבין העצמי הדמיוני שהמשתמש יצר ברשת לצורך המשחק הרומנטי. בעוד שבמשחקים פא"פ ישנם חוקים ומגבלות, המשחק ברשת מאפשר שחרור רגשי רב יותר (Whitty, 2008; Whitty & Carr, 2006). ההנחה היא שגם תופעה זו היא תוצאה של חשיפה עצמית מוגברת. יש הקושרים סוג זה של שעשוע לבגידה בבן הזוג (Mileham, 2007). במפגש פא"פ קיום יחסי מין שלא עם בן הזוג הפורמלי נחשב בגידה. ברשת חלוקות הדעות אם מין או רומן וירטואלי יכולים להיחשב בגידה בבן הזוג הפורמלי (Ben-Ze'ev, 2004; Mileham, 2007; Whitty, 2003b; Whitty & Carr, 2006). לפי הגדרתו של שואו (Shaw, 1997), בגידה היא "השקעת אנרגיה ביחסים שמחוץ ליחסים הפורמליים, שבאה לידי ביטוי במחשבות, רגשות, התנהגויות פיזיולוגיות והעמדת פנים שתיעול האנרגיה הזו אינו משפיע על הקשר עם בן הזוג הפורמלי, כל עוד הקשר אינו מתגלה" (שם, עמ' 29). אחת ההנחות היא שבגידות בבן הזוג הפורמלי בסביבת האינטרנט מתרחשות בקלות יחסית עקב הזמינות והנגישות ועקב האנונימיות וחוסר הנראות (Griffiths, 2004; Mileham, 2007). אפשר גם לשער שבאתרי היכרויות מאפייני הטיפוס ההרפתקני ימצאו אצל אנשים נשואים יותר מאשר אצל פנויים, משום שהם יטו לרומן מזדמן, מעין הרפתקה בלתי מחייבת. עם זאת, פעמים רבות בגידות בבן הזוג הפורמלי מתרחשות בעקבות אינטראקציות שיש בהן אינטימיות וחשיפה עצמית מוגברת (Mileham, 2007).

### חשיפה עצמית ברשת

הנכונות לגלות מידע כללי ופרטים אינטימיים לאדם אחר בעל-פה או בכתב נחשבים לחשיפה עצמית. חשיפה עצמית מאפשרת יצירת קשרים שיש בהם גילוי סודות אינטימיים וביטוי למאווים ויצרים מיניים. חשיפה עצמית באה לידי ביטוי במסירת מידע כללי בענייני היום-יום או בשיתוף במחשבות ורגשות (Joinson, 2001a, 2001b). אפשר להניח שבאתרי ההיכרויות תתעצם החשיפה העצמית כאשר תיווצר תחושה של מחויבות, בשל הסרת העכבות המקוונות (Suler, 2004). האנונימיות וחוסר הנראות מאפשרים חשיפה רגשית מוגברת והסרת עכבות, בדומה לתופעה המוכרת של מפגשי זרים ברכבת, שבהם מתאפשרת חשיפה רגשית שנובעת בין השאר מהתחושה שמדובר במפגש אקראי יחיד. לטענתם של חוקרים, החשיפה הרגשית חיונית ליצירתם של קשרים זוגיים וליצירת רגשות רומנטיים (Baker, 2007; Ben-Ze'ev, 2000; Merkle & Richardson, 2004). מידת החשיפה האישית ואמינות המידע הנחשף באתרי היכרויות הם תולדה של מטרות המשתמש. כאשר המשתמשים מעוניינים בקשר לטווח ארוך, תהיה החשיפה האישית רבה יותר ואמינה יותר. עם זאת, חשיפה רבה אינה ערובה להצלחת הקשר. פעמים רבות חשיפה רבה מדי עלולה לגרום דווקא לניתוק היחסים (Gibbs, Ellison, 2008; Heino, 2006; Whitty, 2008). מקקנה (McKenna, 2007) טענה שהחשיפה העצמית באתרי היכרויות משמשת בעיקר כדי לאמת מידע במהירות לפני המפגש פא"פ, משום שלעתים קרובות, אף שאנשים מוסרים שם ופרטים כגון מקצוע וגיל, תחושת האנונימיות עדיין דומיננטית. לכן אנשים חשים צורך מוגבר בחשיפת מידע שמאפשר להם לחוש שליטה טובה

יותר במצב. וויטי וקאר (Whitty & Carr, 2006) הוסיפו בעניין זה, שחשיפת פרטים ומידע אישי באתרי היכרויות חוסכים את שלב הגימוש שקיים בסביבות אחרות ברשת. המידע והרגשות שמאפשרת החשיפה העצמית עשויים לשמש כל גבר ואשה במצב משפחתי כלשהו, בקבלת החלטה על המשך קיום קשר רומנטי.

נראה אפוא שאתרי היכרויות באינטרנט מאפשרים היווצרות של יחסים בין-אישיים לצרכים זוגיים (למשתמשים פנויים ולנשואים) שמעורבים בהם מחויבות, אינטימיות, חשיפה עצמית, תשוקה וגם רצון להשתעשע. במחקר הנוכחי נבחן הקשר בין המצב המשפחתי לבין התכנים הרומנטיים, כפי שהם באים לידי ביטוי במסרים הכתובים שהוחלפו בין גברים לנשים באתרי היכרויות.

### מטרות המחקר וההשערות

הנחת המוצא במחקר הייתה שקשר זוגי משמעותי הוא קשר שיש בו ביטויים של אינטימיות, חשיפה עצמית, רצון למחויבות ותשוקה. כאשר אחד מבני הזוג רואה בקשר שעשוע, הרפתקה ופנטזיה מינית, הוא עשוי להיתפס כקשר זמני. מטרת המחקר היא לבחון כיצד המשתמשים באתרי היכרויות — גברים ונשים פנויים ונשואים — תופסים וחווים קשר זוגי משמעותי.

1. על סמך טענות החוקרים שהרשת מאפשרת ליצור פנטזיות מיניות מתוך תחושה של שחרור מנורמות וממעצורים מקובלים (Barak, 2007; Ben-Ze'ev, 2004) ועל יסוד הטענות שהרשת מאפשרת לאנשים תחושה וחוויה של משחק (Suler, 2004; Whitty, 2003b), נשער שיימצא קשר בין המצב המשפחתי ומין המשתמש של הרשומים באתרי היכרויות לבין חוויותיהם ותחושותיהם הנוגעות לקשר זוגי. להשערה זו שני חלקים: 1 (א) אנשים נשואים ייטו לכתוב מסרים חושפניים ואינטימיים שעוסקים בהגשמת פנטזיות מיניות והרפתקניות יותר מאנשים פנויים; 1 (ב) לי (Lee, 1973) ייחס לטיפוס הרומנטי (eros) התנהגות הרפתקנית ורצון לקשר זוגי לא מחייב, שברוב המקרים מבוסס על מין לטווח קצר. בהשערה זו נטען שגברים ייטו לכתוב מסרים של תשוקה והרפתקנות יותר מנשים, ואילו נשים ייטו לכתוב מסרים של מחויבות יותר מגברים.

2. במודל משולש האהבה (Sternberg, 1998) ובמחקרי פא"פ קודמים נמצא שנשים פנויות רואות במחויבות רכיב מרכזי בזוגיות (Knafo et al., 1984). המחקר הנוכחי מנסה לבדוק באיזו מידה רכיבי הקשר הזוגי, מחויבות ותשוקה, שנבדקו במחקרי פא"פ, מתקיימים גם בקשר וירטואלי. נשער כי נשים נשואות יבטאו בכרטיסיהן האישיים רצון ליצור קשר שיש בו תשוקה, ולעומתן נשים פנויות יבטאו בכרטיסיהן האישיים רצון ליצור קשר שיש בו מחויבות. 3. על סמך החשיבות הרבה שמייחסים חוקרים לחשיפה עצמית מוגברת ברשת כגורם מהותי ועיקרי ביצירת קשר רומנטי משמעותי (Joinson, 2001a; Whitty et al., 2006; Young et al., 2000), ייבחן הקשר בין חשיפה עצמית לבין כל רכיבי הקשר הזוגי: ככל שרמת החשיפה העצמית של בני זוג — גברים ונשים פנויים ונשואים — שמקיימים ביניהם קשר

רומנטי תהיה גבוהה יותר, רמות האינטימיות, התשוקה, המחויבות וההרפתקנות במסרים הכתובים תהיינה גבוהות אף הן.

## שיטת המחקר

### מקור הנתונים

הנתונים נאספו משני מדגמים. מדגם 1 נדגם מאתר ההיכרויות "נפגשים". מדגם 2 נדגם מעשרה אתרי היכרויות ישראליים אחרים. הצורך במדגם 2 נבע מחלקן היחסי הנמוך מדי של הנשים הנשואות באתר "נפגשים" שהסכימו להשתתף במחקר (ראו לוח 1).

לוח 1: התפלגות מאפיינים דמוגרפיים וחברתיים במדגם-1 ובמדגם-2

סך הכול		נשים		גברים			
%	n	%	n	%	n		
	98		54		44	סך הכול	<b>מדגם-1</b>
22.4	22	31.5	17	11.3	5	מצב משפחתי	רווק/ה
37.8	37	25.9	14	52.3	23		נשוי/אה
39.8	39	42.6	23	36.4	16		גרופ/ה
20.4	20	24.1	13	15.9	7	השכלה	תיכונית
7.1	7	5.6	3	9.1	4		על-תיכונית
56.2	55	51.9	28	61.4	27		אקדמית
16.3	16	18.5	10	13.6	6		סטודנט / אחר
6.7	6	6.3	3	7.1	3	הכנסה	נמוכה מהמוצע
64.5	58	72.9	35	54.8	23		ממוצעת
24.4	22	12.5	6	38.1	16		מעל הממוצע
9.2	9	11.1	6	6.8	3	מראה	ממוצע
40.8	40	37.0	20	45.5	20		טוב
50.0	49	51.9	28	47.7	21		טוב מאוד
	100		100			סך הכול	<b>מדגם-2</b>
25.0	25	25.0	25			מצב משפחתי	רווקה
50.0	50	50.0	50				נשואה
25.0	25	25.0	25				גרופה
23.0	23	23.0	23			השכלה	תיכונית
31.0	31	31.0	31				על-תיכונית
46.0	46	46.0	46				אקדמית
40.0	40	40.0	40			מראה	ממוצע
42.0	42	42.0	42				חטוב / רזה
18.0	18	18.0	18				מלא / שמן

הערה: החלק היחסי של משתנה שהתפלגות שלו אינה מגיעה ל-100% – מקורו בהיעדר דיווח.

### מדגם 1

במדגם 1 השתתפו 98 משתמשים פעילים מאתר ההיכרויות "נפגשים". בעת עריכת המחקר היו רשומים באתר זה כ-15,000 משתמשים. במדגם נכללו כל האנשים שהביעו הסכמה בכתב להשתתף במחקר ומהם נבחרו אלה שהתמידו לקיים ביניהם אינטראקציה כתובה במהלך איסוף הנתונים (כשבעה חודשים). המשתתפים במדגם זה היו בני 20–60 שנה ( $M = 42.9$ ,  $SD = 9.4$ ). התפלגות מצבם המשפחתי של הנשים והגברים, השכלתם, הכנסתם ומראם מוצגים בלוח 1.

### מדגם 2

מדגם זה נבחר בדגימה אקראית ממאגר המשתמשים בעשרה אתרי היכרויות ישראלים, והיו בו 100 נשים בעלות השכלה, גיל ומראה מגוונים. גיל הנשים במדגם היה 18–62 שנים ( $M = 39.5$ ,  $SD = 10.0$ ). התפלגות מצבן המשפחתי, השכלתן ומראן מוצגים אף הם בלוח 1. במדגם זה נעשה שימוש רק במאפיינים הגלויים לציבור – פרטיהן של הנשים המופיעים בכרטיסי ההיכרויות.

## איסוף הנתונים

### מסרים

במהלך כשבעה חודשים תועדו כ-4,000 מסרים סינכרוניים וא-סינכרוניים ששלחו המשתתפים במדגם 1. מתוך כלל המסרים נדגמו ארבעה מסרים מכל משתתף, שני מסרים סינכרוניים ושניים א-סינכרוניים. המסר הראשון מארבעת המסרים נבחר סמוך לתחילת המחקר בבחירה אקראית, שני מסרים נבחרו לאחר כחודש וחצי-חודשיים מתחילת איסוף הנתונים, והמסר האחרון נבחר לקראת תום איסוף הנתונים. זמני הדגימה נקבעו כך כדי לנסות ולבדוק התרחשותן של אינטראקציות רומנטיות עם בן זוג אחד או יותר לאורך זמן. בסך הכול נדגמו 392 מסרים ששלחו המשתתפים במדגם 1 ( $n = 98$ ) לבני זוג פוטנציאליים באתר "נפגשים" לשם יצירת קשר ראשוני. במסגרת המחקר התאפשרו עריכת תצפיות ותיעוד של כל התכתובות האוטנטיות שניהלו המשתתפים במדגם 1 עם בני זוג פוטנציאליים. הממצאים שנאספו משקפים את המתרחש באתר ההיכרויות בצורה הקרובה ביותר להתרחשותם.

### כרטיסי היכרויות

בד בבד עם דגימת המסרים נצפו, תועדו ונותחו כל כרטיסי ההיכרויות של המשתתפים בשני המדגמים ( $N = 198$ ). הליך ההרשמה לאתרי היכרויות מאפשר לכל אדם להירשם כחבר באתר כזה וליצור לעצמו "כרטיס משתמש" או "כרטיס אישי" (ובו הפרופיל האישי של המשתמש). ההרשמה לאתר היכרויות כרוכה בבחירת כינוי אישי, מסירת כתובת דואר אלקטרוני

להתקשרות, מסירת פרטים אישיים, כגון מראה חיצוני, השכלה, גיל ומצב משפחתי. בנוסף, כל משתתף רשאי לכתוב תיאור קצר על עצמו ולהציג את דרישותיו וציפיותיו מבן/בת הזוג הפוטנציאלי/ת.

### משתני הקשר הזוגי

ניתוחי תוכן של המסרים הכתובים והכרטיסים האישיים נעשו באמצעות שימוש במודלים תאורטיים העוסקים בקשרים רומנטיים.

לפי מודל משולש האהבה של סטרנברג (Sternberg, 1998) יש שלושה משתנים מרכזיים וחיוניים בקשר רומנטי, והם נבדקו אמפירית, נותחו והוגדרו. המשתנים הם: אינטימיות – תחושה שנגרמת כתוצאה מהדדיות ודיסקרטיות, והיא כוללת רכיבים הקשורים בחברות, אמון, הענקה וקבלה של תמיכה נפשית. מחויבות – הבעת רצון לאהוב מישהו וכן הבעת רצון להישאר בקשר רומנטי. תשוקה – הבעת רצון לאיחוד פיזי, כמיהה עזה לבן הזוג שבאה לידי ביטוי גם בהתעוררות פיזית ובפנטזיות מיניות. נוסף על המשתנים הללו נבחר משתנה רביעי, חשיפה עצמית (Joinson, 2001a) – שיתוף אדם אחר במידע שבדרך כלל אין נוהגים לשתף בו אחרים: מידע על מחשבות, מעשים, קשיים ורגשות.

מהטקסונומיה של הנדריק והנדריק (Hendrick & Hendrick, 1986) נלקח רכיב אחד, הרפתקנות רומנטית – מערכת יחסים שבה אחד מבני הזוג רואה בקשר שעשוע והרפתקה, כלומר קשר לא מחייב.

לצורך ניתוח הטקסטים הכתובים, המסרים והכרטיסים האישיים נבחרו שלושה שופטים שקיבלו הגדרות ודוגמאות להיגדים של כל אחד מחמשת המשתנים. היגדים לדוגמה: היגד המבטא אינטימיות, "רק לך אני יכולה לספר את מה שאני מרגישה"; היגד המבטא מחויבות, "אני מעוניינת בקשר יציב ללא משחקים"; היגד המבטא תשוקה, "גופי משווע להיכנס לתוכך"; היגד המבטא חשיפה עצמית, "אני חסר ביטחון עצמי למרות שאומרים שאני נאה"; היגד המבטא אהבת משחק, "שובב מחפש טירוף חושים ללא גבולות". הליך המדידה על-ידי השופטים נעשה בשני המדגמים.

נוסף על הגדרות מפורטות של כל אחד מן המשתנים, השופטים התבקשו לציין כל משתנה על סולם בן ארבע דרגות בהתאם להגדרות שהוכנו עבורם. ואלה ערכי הסולם: 4 – למשתנה מספר מופעים רב; 3 – למשתנה מספר מופעים בינוני; 2 – למשתנה מספר מופעים מועט; 1 – המשתנה כלל אינו מופיע בטקסט. המהימנות בין השופטים נבדקה באמצעות מקדם המתאם של קנדל למשתנים סודרים ונמצאה גבוהה מאוד: אינטימיות,  $\tau = .88$ ; תשוקה,  $\tau = .93$ ; מחויבות,  $\tau = .91$ ; חשיפה עצמית,  $\tau = .90$ ; הרפתקנות,  $\tau = .90$ .

### הליך המחקר

לפני תחילת המחקר קיבלו כל משתמשי אתר ההיכרויות "נפגשים" (כ-15,000 משתמשים פעילים באותה עת) ממנהל האתר והחוקרת פנייה להשתתף במחקר, ובה הסבר מפורט על

מטרות המחקר ועל אופן איסוף הנתונים. עקב רגישות הנושא התבקשו המשתתפים להביע את הסכמתם בחתימה בטופס המיועד לכך ולהחזירו דרך האתר לבעל האתר ולחוקרת. משתמשים שביקשו מידע נוסף או העלו שאלות, נענו דרך חדרי צ'ט או במייל. רק משתמשים שהביעו את הסכמתם בכתב השתתפו במחקר ונכללו במדגם-1. כל המהלכים נעשו תוך כדי הקפדה מרבית על סודיות ועל חיסיון מלא לכל סוגי המידע. משתתפים שהביעו את רצונם לפרוש מן המחקר, יכלו להודיע על כך במייל לחוקרת, והחלטתם כובדה מיד. כאמור למעלה, במדגם-2 נעשה שימוש סטטיסטי בלבד, והוא כלל את המאפיינים הגלויים ממילא לציבור המשתמשים באינטרנט.

## ממצאים

### הקשר בין מצב משפחתי ומין המשתתף לבין ביטויים של משתני הקשר הזוגי

לפי ההשערה 1 (א) ימצא קשר בין המצב המשפחתי של המשתמשים באתרי היכרויות לבין רכיבי הקשר הזוגי – חוויות ותחושות של תשוקה, מחויבות, הרפתקנות, אינטימיות וחשיפה עצמית. על מנת לבחון השערה זו נערך ניתוח שונות חד-כיווני רב-משתני של חמשת רכיבי הקשר הזוגי במדגם-1 לפי מצב משפחתי. בלוח 2 מוצגים ממוצעים וסטיות תקן של חמשת הרכיבים.

לוח 2: ממוצעים וסטיות תקן של רכיבי הקשר הזוגי במדגם-1 לפי מצב משפחתי ( $N=98$ )

נשואים ( $n = 37$ )		גרושים ( $n = 39$ )		רווקים ( $n = 22$ )		
<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	
0.42	1.27	0.30	1.22	0.20	1.10	אינטימיות
0.28	1.18	0.42	1.28	0.66	1.41	מחויבות
0.64	<sup>(ב,א)</sup> 1.45	0.31	<sup>(ב)</sup> 1.21	0.25	<sup>(א)</sup> 1.17	תשוקה
0.54	<sup>(ד,א)</sup> 1.90	0.35	<sup>(ד)</sup> 1.51	0.21	<sup>(א)</sup> 1.13	הרפתקנות
0.53	2.36	0.55	2.13	0.70	2.17	חשיפה עצמית

הערה: ערכים מודגשים מציינים הבדלים מובהקים סטטיסטית. האותיות לידם מציינות את זוגות ההשוואות (ראו פירוט בהמשך).

בניתוח השונות הרב-משתני למשתני הקשר הזוגי לפי מצב משפחתי נמצא אפקט מובהק סטטיסטית,  $F(10, 180) = 2.58, p < .01, \eta^2 = .12$ . בניתוחים החד-משתניים נמצאו אפקטים מובהקים סטטיסטית של המצב המשפחתי עבור תשוקה,  $F(2, 95) = 3.81, p < .05, \eta^2 = .07$ , ועבור הרפתקנות ("אהבת משחק"),  $F(2, 95) = 8.55, p < .001, \eta^2 = .15$ . מניתוחי המשך לפי

מבחן דנקן (Duncan) להשוואות מרובות עבור כל אחד ממשתני הקשר הזוגי עלה שרמת התשוקה בקרב משתתפים נשואים,  $M = 1.48$ , גבוהה במובהק ( $p < .05$ ) מרמתה בקרב משתתפים רווקים ( $M = 1.17$ ) וגרושים ( $M = 1.21$ ). כך גם באשר לרמת ההרפתקנות שנמצאה גבוהה יותר ( $p < .01$ ) בקרב משתתפים נשואים ( $M = 1.90$ ) מאשר בקרב משתתפים רווקים ( $M = 1.13$ ) וגרושים ( $M = 1.51$ ). לא נמצאו הבדלים ברמות האינטימיות, המחויבות והחשיפה העצמית.

ההשערה 1 (ב) עסקה בקשר בין מין המשתמש לבין חמישה משתני הקשר הזוגי. לוח 3 מציג ממוצעים וסטיות תקן של חמשת רכיבי הקשר הזוגי במדגם-1 לפי מין המשתתפים.

לוח 3: ממוצעים וסטיות תקן של רכיבי הקשר הזוגי במדגם-1 לפי מין המשתמש ( $N = 98$ )

סך הכול ( $N = 98$ )		נשים ( $n = 54$ )		גברים ( $n = 44$ )		
<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	
0.34	1.21	0.24	1.16	0.43	1.27	אינטימיות
0.45	1.27	0.52	<b>1.36</b>	0.31	<b>1.16</b>	מחויבות
0.47	1.29	0.36	<b>1.18</b>	0.54	<b>1.43</b>	תשוקה
0.44	1.30	0.35	<b>1.18</b>	0.49	<b>1.44</b>	הרפתקנות
0.58	2.23	0.51	2.14	0.66	2.34	חשיפה עצמית

הערה: ערכים מודגשים מציינים הבדלים מובהקים סטטיסטית (ראו פירוט בפרק הממצאים).

בניתוח השונות הרב-משתני למשתני הקשר הזוגי לפי מין המשתמש נמצא אפקט מובהק סטטיסטית,  $F(5, 92) = 3.80, p < .01, \eta^2 = .17$ . בניתוחים החד-משתניים נמצאו אפקטים מובהקים סטטיסטית של מין המשתמש עבור תשוקה,  $F(1, 96) = 7.77, p < .01, \eta^2 = .08$ , מחויבות,  $F(1, 96) = 4.88, p < .05, \eta^2 = .05$  ועבור הרפתקנות,  $F(1, 96) = 9.74, p < .01, \eta^2 = .09$ . נמצא כי רמות התשוקה וההרפתקנות של גברים גבוהות מאלה של נשים, ואילו רמת המחויבות של נשים גבוהה מזו של גברים.

ההשערה הראשונה על שני חלקיה אוששה: אנשים נשואים נוטים למסרים שיש בהם תשוקה והרפתקנות יותר מאנשים פנויים. עוד נמצא שגברים נוטים למסרים שיש בהם תשוקה והרפתקנות יותר מנשים, ונשים נוטות למסרים שיש בהם מחויבות יותר מגברים. לא נמצאו הבדלים בין גברים לנשים ברמות האינטימיות והחשיפה העצמית.

### הבדלים בין נשים נשואות לנשים פנויות בביטויי תשוקה ומחויבות

ההשערה השנייה גרסה שנשים נשואות יבטאו בכרטיסיהן האישיים רמת תשוקה גבוהה יותר מנשים פנויות, ואילו נשים פנויות יבטאו בכרטיסיהן האישיים רצון למחויבות בעוצמה רבה

יותר מנשים נשואות. רמות התשוקה והמחויבות נמדדו באמצעות ניתוחי התוכן של 100 כרטיסי ההיכרויות של המשתתפות במדגם-2. ההשערה נבדקה בעזרת ניתוח שונות רב-משתני של מספר ביטויי התשוקה והמחויבות בכרטיסים האישיים, לפי מצב משפחתי – נשואות, רווקות, גרושות.

בניתוח רב-משתני של רמות התשוקה והמחויבות לפי מצב משפחתי נמצא אפקט מובהק סטטיסטית,  $F(4, 192) = 16.43, p < .001, \eta^2 = .26$ . בניתוחים החד-משתניים נמצאו אפקטים מובהקים סטטיסטית של מצב משפחתי עבור תשוקה,  $F(2, 97) = 17.91, p < .001, \eta^2 = .27$ , ועבור מחויבות,  $F(2, 97) = 32.59, p < .001, \eta^2 = .40$ . מבחן המשך מסוג דנקן על הממוצעים מראה הבדל מובהק סטטיסטית ( $p < .001$ ) בין נשים נשואות לנשים רווקות וגרושות: נשים נשואות מבטאות תשוקה רבה יותר ( $M = 2.76$ ) מנשים רווקות ( $M = 1.36$ ) ומנשים גרושות ( $M = 1.60$ ). אשר לרצון למחויבות, נשים רווקות ( $M = 3.28$ ) וגרושות ( $M = 2.96$ ) מבטאות רצון חזק יותר מנשים נשואות ( $M = 1.46$ ).

ההשערה אושה אפוא: נשים נשואות ביטאו בכרטיסיהן תשוקה רבה יותר מנשים פנויות. לא נמצא הבדל מובהק סטטיסטית בין הנשים הגרושות לנשים הרווקות. נשים פנויות ביטאו רצון חזק יותר למחויבות מנשים נשואות.

#### קשר בין חשיפה עצמית לבין משתני הקשר הזוגי

לפי השערת המחקר השלישית יימצא קשר חיובי בין חשיפה עצמית לבין משתני הקשר הזוגי אינטימיות, מחויבות, תשוקה והרפתקנות אצל גברים ונשים, פנויים ונשואים. ההשערה נבדקה באמצעות ניתוח 392 מסרים אישיים שנשלחו בין משתמשים באתר "נפגשים" (4 מסרים  $\times$  98 משתתפים) במדגם-1. ההשערה כולה נבדקה במדגם בעזרת מתאמים בין חשיפה עצמית לבין תשוקה, הרפתקנות, אינטימיות ומחויבות, לפי מין המשתמש ומצבו המשפחתי. המתאמים מוצגים בלוח 4.

לוח 4: מתאמים בין אינטימיות, מחויבות, תשוקה והרפתקנות לבין חשיפה עצמית במדגם-1, לפי מין המשתמש ולפי מצב משפחתי ( $N=98$ )

חשיפה עצמית						
סך הכול ( $N=98$ )	נשואים ( $n=37$ )	גרושים ( $n=39$ )	רווקים ( $n=22$ )	נשים ( $n=54$ )	גברים ( $n=44$ )	
.32***	.49***	.11	38.*	.37**	.27*	אינטימיות
.08	-.15	.12	.26	.22	-.01	מחויבות
.37***	.48***	.16	.44*	.47***	.26*	תשוקה
.11	.09	.04	-.07	.24*	-.06	הרפתקנות

$p < .001$  \*\*\*  $p < .01$  \*\*  $p < .05$  \*

המתאמים המפורטים בלוח 4 מורים על קשרים חיוביים מובהקים סטטיסטית בין רמת החשיפה העצמית לבין רמת התשוקה ורמת האינטימיות בקרב גברים, נשים, רווקים ונשואים, אך לא בקרב משתתפים גרושים. לא נמצא מתאם בין רמת החשיפה העצמית לבין הרפתקנות ולבין מחויבות. עם זאת, נמצא קשר חיובי בין חשיפה עצמית לבין הרפתקנות בקרב נשים: ככל שרמת החשיפה העצמית הייתה גבוהה יותר, גם רמת הופעת ביטויים המורים על הרפתקנות הייתה גבוהה יותר.

ההשערה השלישית אוששה חלקית: נמצא קשר בין חשיפה עצמית לבין אינטימיות ותשוקה, אך לא נמצא קשר בין חשיפה עצמית לבין מחויבות.

### דיון ומסקנות

במחקר שעליו מבוסס מאמר זה נבדקו התרחשויות רומנטיות באתרי היכרויות באמצעות ניתוח מסרים כתובים שכתבו משתמשי האתרים הללו. הבדיקה נעשתה על שלושה משתתנים מתוך מודל משולש האהבה של סטרנברג (Sternberg, 1998), על המשתנה הרפתקנות רומנטית מתוך המודל סגנון האהבה של לי (Lee, 1973) שהוא רכיב חשוב במשחק הרומנטי ברשת, וכן על המשתנה חשיפה עצמית, שנמצא במחקרי רשת אחרים כחיוני להיווצרות קשר וירטואלי רומנטי.

בהשערת המחקר הראשונה נטען לקשר בין מצב משפחתי לבין חוויות של תשוקה, מחויבות, אינטימיות, הרפתקנות וחשיפה עצמית. הממצאים מורים שאצל אנשים נשואים, בעיקר גברים, רמת התשוקה גבוהה יותר במסרים ובכרטיסי ההיכרויות האישיים מאשר אצל רווקים וגרושים ואצל רווקות וגרושות. כך גם באשר להרפתקנות, שנמצאה ברמה גבוהה יותר בקרב נשואים ונשואות מאשר בקרב פנויים ופנויות. עם זאת, לא נמצאו הבדלים בין נשואים לפנויים ברמות האינטימיות, המחויבות והחשיפה העצמית. באתרי היכרויות, כמו ברשת כולה, אנשים נוטים להסיר עכבות ולהעביר מסרים שיש בהם משום הגשמה מהירה של פנטזיות מיניות (Whitty, Baker, & Inman, 2008). השיח המיני ברשת ובאתרי היכרויות מאפשר סוג של יחסים שיכולים לגרום לתחושה רגעית של סיפוק מיני, בעיקר על-ידי יצירת פנטזיות. במסרים שנצפו במחקר הנוכחי, פנטזיות מיניות הן נושא שכיח. לפעמים המסר מכיל ראיות לרצון להשתעשע, לחוות הרפתקה שונה ולעתים זהו רצון לחוש גירוי עז, כמו בדוגמה הבאה: "את מחכה לי בחדר עם עיניים מכוסות, בגד קטן ושחור, שאינו מכסה את גופך, אפשרי אותך לאט לאט תוך שאני מלטף ומלקק את שדייך... את תתחנני שאכנס לתוכך... וכך בלי שנראה זה את זו נלך איש לדרכו...". הממצאים מלמדים שנשואים ונשואות נוטים למסרים שיש בהם תשוקה ורצון להרפתקה, לשעשוע ולפנטזיה יותר מפנויים ופנויות. ממצא נוסף הוא שגברים משתמשים באתרי היכרויות כמרחב משחק (הרפתקנות). הרצון למשחק או הרפתקה בא לידי ביטוי במסרים שנשלחים בתיבת המסרים של אתר ההיכרויות, לדוגמה: "רוצה גבולות רק בשביל לחצות אותם, רוצה חלומות שאבוי אם

יתגשמו, רוצה ורוצה ורוצה...". אתרי היכרויות מאפשרים אפוא מרחב שאפשר לשחק בו בזהויות שונות בקלות יחסית, לחפש הרפתקאות וליצור קשרים לא מחייבים. עבור אנשים נשואים הם יוצרים זירה למשחקים רומנטיים אסורים ולפנטזיות מיניות במסגרת שמספקת האנונימיות. עיון במסרים מלמד שלעיתים קרובות המשחק והפנטזיה מהווים מטרה בפני עצמה.

במחקר זה נמצאו הבדלים בין גברים לנשים בהבעת נכונות למחויבות. גברים נטו להביע במסריהם פחות רצון למחויבות מנשים. ממצא זה עולה בקנה אחד עם ממצאים במחקרי פא"פ שבהם נבחן ההבדל בין נשים לגברים ברמת המחויבות. ממצאים אלה נתמכו גם על-ידי גישות פסיכו-אבולוציוניות (Buss, 2002), ולפיהן אצל גברים פועלת קודם לכול המשיכה המינית, המבוססת על היבטים ויזואליים ולא בהכרח על מחויבות לקשר ארוך. ממצא זה באשר להבדלים בין גברים לנשים בנכונות למחויבות הוא מעניין, משום שברשת, המשיכה הרומנטית נגרמת בעיקר בעקבות קריאה של מסרים כתובים, שאינם נראים. המשתמשים הווירטואליים מייחסים לבני הזוג הפוטנציאליים תכונות ומאפיינים אישיותיים בעיקר לפי הפרשנות שהם מעניקים לכתוב. את המראה הווירטואלי הפיזי מחליפה במקרים רבים יכולת הכתיבה (Ben-Ze'ev, 2004; Whitty & Buchanan, 2009). כמו ברשת כולה, גם באתרי היכרויות, יכולת הכתיבה מפצה על חוסר הנראות הפיזית, אך אין בה כדי לשנות נורמות רווחות שפעמים רבות מתגמלות גברים על חוסר נאמנות. הן מוצאות ביטוי בכרטיסיהם האישיים של גברים שמכנים עצמם "דון ג'ואן" או "פרפר" או מתפארים בניסיון המיני ומתארים את ההצלחות שלהם בקרב נשים.

רכיב המחויבות נבדק בהרחבה בהשערה השנייה שבה נטען שיימצאו הבדלים בין נשים נשואות לנשים פנויות ברמות התשוקה והמחויבות שהן מבטאות בכרטיסיהן האישיים. כאמור, השערה זו אוששה. תפיסת המחויבות באתרי היכרויות שונה במקצת מהמקובל בקשר פא"פ. לדוגמה: מחיקת כרטיס ההיכרויות, לאחר כינון קשר מתמשך, עשויה להעיד על מחויבות. פעמים רבות נצפו מסרים שבהם בני זוג מתרעמים או אפילו מפסיקים קשר שהתחיל, רק משום שבן הזוג לא מחק את כרטיסו מהאתר, או משום שנצפה שבן הזוג נכנס לאתר ההיכרויות בשעות ובזמנים שמהם אפשר להסיק שהוא מקיים קשרים נוספים. עם זאת, גם באתרי ההיכרויות, רבים המסרים העוסקים במחויבות בדרך המקובלת של קשר בלעדי עם בן זוג. מחויבות היא צורך בסיסי של בני האדם, משום שהיא תורמת למידת הביטחון והוודאות שבני זוג חשים בקשר, וגם משום שבחברה המערבית היא נחשבת לערך מוסרי. הממצאים במאמר זה מלמדים שבאתרי היכרויות, נשים גרושות ורווקות נוטות לשלוח מסרים שיש בהם רצון למחויבות, בדומה לנורמות הרווחות במציאות שמחוץ לרשת. כלומר, גם באתרי היכרויות, נשים פנויות נוטות לשמור על אותן נורמות שאינן מעודדות נשים לליברליות מינית. לעומתן, נשים נשואות שמשמשות באתרי היכרויות יכולות להיחשב ליברליות. יש לציין, שנשים נשואות יכולות למצוא ברשת קשר מזדמן בסביבות חברתיות מגוונות, כגון ברשתות חברתיות ובפורומים (Mileham, 2007), ובכך לשמר במידת מה נורמות שלפיהן אישה נשואה שמחפשת קשר סודי תעשה זאת בחשאי ובעקיפין. עצם כתיבת

כרטיס אישי, שבו יש הצהרת כוונות מפורטת לקיום קשר או יחסי מין, מבטא שבירה של נורמות חברתיות מסורתיות. בדרך זו מאפשרים אתרי היכרויות במידת מה את היווצרותן של נורמות חדשות, בעיקר בקרב נשים נשואות.

השערת המחקר השלישית טענה לקשר בין רכיבי הקשר הזוגי לבין חשיפה עצמית. חשיפה עצמית היא חשובה ומהותית להתנהלות ברשת כולה. לטענתם של חוקרים (ראו לדוגמה Baker, 2007; Griffiths, 2004), חשיפה עצמית ברשת מתרחשת במהירות ומאפשרת היווצרות של קשרים חברתיים ובכלל זה קשרים רומנטיים. במחקר הנוכחי נמצא קשר חיובי בין רמת החשיפה העצמית של המשתמשים לבין רמת האינטימיות במסרים שלהם. כלומר, ככל שרמת החשיפה העצמית הייתה גבוהה יותר, כך הובעו במסרים הכתובים רמות גבוהות יותר של צורך או רצון באינטימיות. כמו כן, מהמחקר הנוכחי עולה ששכיחות המופעים של חשיפה עצמית במסרים הכתובים (המיוצגת על-ידי רמת החשיפה העצמית) גבוהה יותר משכיחות המופעים של רכיבי הקשר הזוגי תשוקה, הרפתקנות ומחויבות (המיוצגות על-ידי רמות הרכיבים הללו). נראה, כי ההנחה הרווחת, שברשת אנשים מסירים עכבות במהירות ועקב כך נחשפים יותר מאשר במפגש פא"פ (Suler, 2004), נכונה גם באשר לאתרי היכרויות. שלא כבסביבות חברתיות אחרות ברשת, שבהן החשיפה העצמית נוגעת ברגשות, במחשבות ובתפיסות עולם (Whitty, 2008), במחקר הנוכחי נמצאה באתרי היכרויות תופעה מעניינת בנוגע לחשיפה העצמית: אנשים ממהרים למסור פרטי מידע, כגון מספר טלפון, שם פרטי ומשפחה ואף כתובת מגורים. אפשר שהתנהלות זו נובעת מהרצון להפחית את תחושת האנונימיות ואת המחשבה שהמעבר מהרשת למפגש פא"פ הוא קרוב.

בבדיקה לפי מצב משפחתי נמצאו קשרים חיוביים מובהקים סטטיסטית בין חשיפה עצמית לבין תשוקה ואינטימיות אצל משתתפים נשואים ורווקים, אך לא אצל משתתפים גרושים. גרושים הם בדרך כלל אנשים שחוו מערכת יחסים בעייתית בעבר, ואפשר שזה ההסבר לכך שאינם ממהרים להיחשף. באתרי היכרויות, מידת החשיפה האישית ואמינות המידע הנחשף נובעות ממטרות המשתמש. כאשר המשתמשים מעוניינים בקשר לטווח ארוך, החשיפה העצמית רבה יותר (Gibbs et al., 2006). כמו כן, נראה שחשיפת פרטים ומידע אישי הרשומים במסדי הנתונים באתרי היכרויות חוסכים את שלב הגישושים שקיים בסביבות אחרות ברשת. המידע והרגשות המתגלים בחשיפה עצמית עשויים לשמש את בני הזוג בקבלת החלטה באשר להמשך קיום קשר רומנטי (Whitty, 2008). דוגמה לכך היא מסר שנצפה במחקר הנוכחי: "נראה לי שאנחנו לא בכיוון הנכון. אני מרגיש פגוע וכאוב עכשיו. אני מרגיש שאני מעורר אצלך הרבה כעסים משום מה. זה מעורר אצלי מחשבה שאולי אנחנו לא ממש מתאימים".

החשיפה העצמית מקבלת אפוא ממד נוסף ושונה באתרי היכרויות משום שהיא מתרחשת בעיקר לשם קבלת מידע בסיסי על בני זוג פוטנציאליים, לשם קבלת החלטה ראשונית אם להמשיך בקשר ובהתכתבות. כך, החשיפה באתרי היכרויות נועדה בעיקר לאסוף מידע ופרטים שיסייעו בקבלת החלטות על מידת ההתאמה בין בני הזוג ליצירת קשר רומנטי. למחקר זה כמה מגבלות. אחת מהן קשורה לאיסוף הנתונים. איסוף הנתונים נמשך כשבעה חודשים, והוא כלל איסוף ותיעוד כרטיסים אישיים ומסרים אותנטיים. בפרק הזמן הזה נמחקו

כרטיסים, שונו כינויים או תוכן הכרטיס על-ידי המשתתפים. בנוסף, פעמים רבות באינטראקציות שמתרחשות באתרי היכרויות, נעשה מעבר מהיר לשיחה בתוכנת מסרים מידיים, כגון "מסנג'ר" או בטלפון, כך שהקשר בין המשתתפים לא השתקף במלואו בתמליל התכתובת המידית באתרי ההיכרויות. עם זאת, מספר המסרים האוטנטיים ומשך עריכת המחקר מאפשרים להציג ממצאים שמשקפים בצורה הקרובה ביותר למציאות את אופן ההתרחשות של אינטראקציות רומנטיות באתרי היכרויות.

מגבלה נוספת קשורה, כמו בכל מחקר שדה, למודעות המשתתפים לאיסוף הנתונים, העשויה להגביל את הנכונות להיחשף. לעומת זאת, תופעת האנונימיות ברשת ידועה בכך שהיא גורמת לתחושה של שליטה ומוגנות ומעודדת חשיפה עצמית מוגברת. בנוסף, היכולת לספק פרטים מוסווים בכרטיסי ההיכרויות האישיים, חוסר הנראות, יחד עם מחויבות החוקרת לשמירה מלאה על סודיות וחסיון, סיפקו למשתתפים במחקר הנוכחי תחושת ביטחון והדבר ניכר באופי המסרים ובתוכנם. המחקר נמשך כשבעה חודשים, ומשך זמן זה, יחד עם תחושת המוגנות, אפשרו למשתתפים לפתח קשרים רומנטיים וירטואליים משמעותיים ולחוש בטוחים וחסויים.

אתרי היכרויות באינטרנט שונים מסביבות חברתיות אחרות ברשת בכך שהם מאפשרים אינטראקציות מהירות שנועדו בעיקר לבדיקה ראשונית ומציאת בני זוג פוטנציאליים. באתרי היכרויות לא מתרחש תהליך שמאפשר היווצרות אינטימיות ברמות גבוהות בין בני זוג. עם זאת, חשיפה עצמית מסייעת ליצירת קשר רומנטי מקוון, שלעתים מלווה בתשוקה עזה. נראה, שתפיסת המחויבות של נשים פנויות באתרי היכרויות דומה לתפיסה המסורתית והמקובלת במפגשי פא"פ, זאת על-אף האפשרות הקלה יחסית לנהל קשרים חלופיים רבים בד בבד. הציפיות ליצירת מרחב שווינוי וליברלי יותר לנשים פנויות באתרי היכרויות מתבררות כמוקדמות מדי. לעומת זאת, אנשים נשואים משתמשים באתרי היכרויות כסביבה חברתית שבה אפשר לחפש הרפתקה ושעשוע לשעות הפנאי, ובכך נכנסים שוב למעגל הרומנטי, על-אף הנורמות של מחויבות ונאמנות לקשר פורמלי.

## מקורות

- Baker, A. (2007). Expressing emotion in text: Email communication of online couple. In M. T. Whitty, A. Baker, & J. A. Inman (Eds.), *Online matchmaking* (pp. 97–111). Basingstoke, Hampshire, England: Palgrave Macmillan.
- Baker, A., & Whitty, M. (2008). Researching romance and sexuality online: Issues for new and current researchers. In S. Holland (Ed.), *Remote relationships in a small world* (pp. 34–49). New York, NY: Peter Lang.
- Barak, A. (2007). Phantom emotions: Psychological determinants of emotional experiences on the internet. In A. Joinson, K. McKenna, T. Postmes., & U. Reips (Eds.), *The Oxford handbook of internet psychology* (pp. 303–330). Oxford, England: Oxford University Press.

- Benschop, R. (2004). NetLove and cybersex the (im)possibilities of bodiless intimacy. *The SocioSite Project*. Retrieved May, 2004 from <http://www2.fmg.uva.nl/sociosite/websoc/indexE.html>
- Ben-Ze'ev, A. (2004). *Love online: Emotions and the internet*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Buss, D. M. (2002). The evolution of desire: Strategies of human mating. *Samfundskonomien*, 4, 47–58.
- Cooper, A., Morahan-Martin, J., Mathy, J., & Maheu, M. (2002). Toward an increased understanding of user demographics in online sexual activities. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 28, 105–129.
- Fisher, H. (2004). *Why we love? The nature and chemistry of romantic love*. New York, NY: Henry Holt & Company LLC.
- Freud, A. (1961). Some psychological consequences of the anatomical distinction between the sexes. *The standard edition of complete psychological work of Sigmund Freud*. London, England: Hogarth Press. (Original work Published 1925)
- Gibbs, J. L., Ellison, N. B., & Heino, R. D. (2006). Self-presentation in online personals: The role of anticipated future interaction, self-disclosure, and perceived success in internet dating. *Communication Research* 33(2), 152–177.
- Gilligan, C. (1982). *In a different voice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Gilligan, C., & Attanucci, J. (1988). Two moral orientations. In C. Gilligan, J. V. Ward, & J. M. Taylor (Eds.), *Mapping the moral domain* (pp. 73–86). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Griffiths, M. D. (2004). Sex on the internet: Issues, concerns and implications. In J. Turow & A. Kavanaugh (Eds.), *The wired homestead: An MIT press sourcebook on the internet and the family* (pp. 262–281). Cambridge, MA: MIT Press.
- Hamman, R. (2007). Cyborgasms: Ten years on and not enough learned. In M. T. Whitty, A. J. Baker, & J. A. Inman (Eds.), *Online matchmaking* (pp. 31–39). Basingstoke, Hampshire, England: Palgrave Macmillan.
- Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (1986). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 392–402.
- Jerin, R. A., & Dolinsky, B. (2007). Cyber-victimisation and online dating. In M. T. Whitty, A. J. Baker, & J. A. Inman (Eds.), *Online matchmaking* (pp. 147–158), Basingstoke, Hampshire, England: Palgrave Macmillan.
- Joinson, A. N. (2001a). Self-disclosure in computer-mediated communication: The role of self-awareness and visual anonymity. *European Journal of Social Psychology*, 31, 177–192.
- Joinson, A. N. (2001b). “Knowing me, knowing you”: Reciprocal self-disclosure and internet-based surveys. *Cyberpsychology and Behaviour*, 4(5), 587–591.
- Knafo, D., & Jaffe, Y. (1984). Sexual fantasizing in males and females. *Journal of Research in Personality*, 18, 451–462.
- Lee, J. A. (1973). *The color of love: An exploration of the ways of loving*. Toronto, Canada: New Press.

- Madden, M., & Lenhart, M. (2006, March 5). Online dating (report). In *PEW Internet & American Life Project*. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/Reports/2006/Online-Dating/01-Summary-of-Findings.aspx>
- Maheu, M. M. (2005). Cyber-affairs survey answers. *Selfhelp Magazin*. Retrieved May 12, 2006, from [http://www.selfhelpmagazine.com/cgi-bin/cyber\\_survey.cgi?results=go](http://www.selfhelpmagazine.com/cgi-bin/cyber_survey.cgi?results=go)
- McAlister, A. R., Pachana, N. P., & Jackson, C. J. (2005). Predictors of young dating adults' inclination to engage in extradyadic sexual activities: A multi-perspective study. *British Journal of Psychology*, *91*, 330–350.
- McKenna, K. Y. (2007). A progressive affair: Online dating to real world. In M. T. Whitty, A. J. Baker, & J. A. Inman (Eds.), *Online matchmaking* (pp. 112–126). Basingstoke, Hampshire, England: Palgrave Macmillan.
- McKenna, K. Y., Green, A. S., & Gleason, M. E. J. (2002). Relationship formation on the internet: What's the big attraction? *Journal of Social Issues*, *58*(1), 9–31.
- McRae, S. (1996). Coming apart at the seams: Sex, text and the virtual body. In L. Cherny & E. R. Weise (Eds.), *Wired women: Gender and new realities in cyber-space* (pp. 242–264). Seattle, WA: Seal Press.
- Merkle, E. R., & Richardson, R. A. (2000). Digital dating and virtual relating: Conceptualizing computer mediated romantic relationships. *Family Relations*, *49*, 187–192.
- Mileham, B. A. (2007). Online infidelity in internet chat rooms: An ethnographic exploration. *Computers in Human Behavior*, *23*, 11–31.
- Shtatfeld, R., & Barak, A. (2009). Factors related to initiating interpersonal contacts in internet dating sites: A view from the social exchange theory. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, *3*, 19–37.
- Shaw, J. (1997). Treatment rationale for internet infidelity. *Journal of Sex Education and Therapy*, *22*(1), 29–34.
- Shulman, J., & Horne, S. G. (2006). A path model of women's forceful sexual fantasies: The role of sexual abuse, sexual guilt and feminist identity. *The Journal of Sex Research*, *43*, 368–377.
- Sierra, J. C., Ortega, V., & Zubeid, I. (2006). Confirmatory factor analysis of a Spanish version of the sex fantasy questionnaire assessing gender differences. *Journal of Sex & Marital Therapy*, *32*, 137–159.
- Sternberg, R. J. (1998). *Cupid's arrow*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *CyberPsychology & Behavior*, *7*, 321–326.
- Weiten, W., Lloyd, M. A., Dunn, D. S., & Yost Hammer, E. (2008). *Psychology applied to modern life: Adjustment in the 21st century*. Wadsworth, Canada: Cengage Learning.
- Whitty, M. T. (2003a). Pushing the wrong button: Men's and women's attitudes toward online and offline infidelity. *CyberPsychology and Behavior*, *6*(6), 569–578.
- Whitty, M. T. (2003b). Cyber-flirting, playing at love on the internet. *Theory & Psychology*, *13*(3), 339–357.
- Whitty, M. T. (2008). Revealing the “real” me, searching for the “actual” you: Presentations of self on an internet dating site. *Computers in Human Behavior*, *24*(4), 1707–1723.

- Whitty, M. T. & Buchanan, T. (2009). Introduction to special issue on matchmaking in the 21st century. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationship*, 3(2), 1–3.
- Whitty, M. T., & Carr, A. N. (2006). *Cyberspace romance: The psychology of online relationships*. Basingstoke, Hampshire, UK: Palgrave Macmillan.
- Young, K. S. (2006). Online infidelity: Evaluation and treatment implications. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 5(2), 43–56.
- Young, K., Griffin-Shelley, E., Cooper, A., O'Mara, J., & Buchanan, J. (2000). Online infidelity: A new dimension in couple relationships with implications for evaluation and treatment. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 7, 59–74.